

Samenvatting Ontwerp Provinciale Omgevingsvisie Limburg (NL)

Voorwoord & leeswijzer

Geachte lezer,

Welkom bij de ontwerp Omgevingsvisie (ontwerp POVI) voor de Provincie Limburg. Het opstellen van een omgevingsvisie is een wettelijke verplichting voor de Provincie. Het gaat nu om een actualisatie van de POVI uit 2021.

Onder de huidige omgevingswet zijn wij verplicht een omgevingsvisie in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) te publiceren. Dat doen we ook voor de zienswijzeperiode voor het ontwerp van de POVI.

Het DSO biedt de mogelijkheid de tekst als een boekwerk te lezen. Maar het is ook mogelijk te selecteren en zodoende alle informatie op te vragen met betrekking tot een specifiek(e) thema, regio, opgaven etc. Daarnaast is het mogelijk om via de kaart te kijken welke regels, ambities, opgaven etc. er gelden op die specifieke plek en is vanuit de tekst direct zichtbaar op welke locaties en/of gebieden een stuk tekst van toepassing is door een koppeling met de kaart. De koppelingen zijn in de tekst gemakkelijk terug te vinden doordat deze blauw gekleurd zijn. Blauwe tekst zonder icoontjes linkt naar meer informatie over het onderwerp naar een ander deel in de visie of naar een externe website. De blauwe icoontjes in de tekst linken naar een kaartkoppeling, een begripsbepaling (i) of naar een externe locatie (bestand of website). Ze worden al zichtbaar door er met de muis overheen te gaan. De ontwerp POVI is te vinden via:

- [Zoeken - Regels op de kaart - Omgevingswet - Regels op de kaart - Omgevingsloket](#)
- [preview Ontwerp Provinciale Omgevingsvisie Limburg - Planviewer voor Omgevingsdocumenten Limburg \(POLviewer\)](#)

Het is belangrijk om te weten dat het Rijk het DSO gemaakt heeft zodat alle kaarten van overheden in één systeem terug te vinden zijn. Om die reden is het mogelijk om in te zoomen tot op perceelsniveau (20m). Maar, de provincie maakt geen beleid op perceelsniveau. Zelfs niet op gemeentelijk niveau. De Provincie maakt wel beleid op bovengemeentelijk niveau en voor specifieke thema's. Daardoor zo kan het voor komen dat een thema dwars over uw perceel ligt. U zou daar van kunnen schrikken. Want wat betekent zo'n kleurtje dan? Maar het is ook handig: Zo ziet u precies welke thema's op uw perceel van toepassing zijn. Als u dan in de toekomst iets zou willen doen op uw perceel, dan weet u precies met welke thema's u wellicht rekening moet

houden. Bij de beoordeling van initiatieven wordt rekening gehouden met de feitelijke situatie. Gedurende 2026 zal ook de omgevingsverordening aanpast worden op basis van wat er in de definitieve POVI staat. Als er provinciale regels gelden voor een bepaald thema, dan komen die in de omgevingsverordening te staan.

De ontwerp POVI die nu ter inzage ligt, vormt samen met de opbrengst van de zienswijzeperiode en de nog te voeren gesprekken met gemeenten en waterschap de input voor het definitieve voorstel voor actualisering van de POVI, dat eind 2025 in Provinciale Staten ter vaststelling voorligt.

De ontwerp Provinciale Omgevingsvisie Limburg zal gedurende zes weken ter inzage liggen.

Inleiding

De wereld en Limburg veranderen. Mondiale factoren zoals klimaatverandering, technologische innovaties en geopolitieke spanningen beïnvloeden ook onze provincie. In Limburg wordt de ruimte schaarser. Ook de beschikbaarheid van voldoende water is geen zekerheid meer. Netcongestie neemt toe, de kwaliteit van lucht, water en bodem staat onder druk en de regio vergrijst sneller en sterker dan elders in het land. Dat vraagt om duidelijke keuzes. We spelen hierop in met de actualisatie van onze Provinciale Omgevingsvisie (POVI). Deze visie geeft richting aan de fysieke leefomgeving voor de lange termijn. Ze sluit aan op de Omgevingswet en biedt handvatten voor Rijk, gemeenten, waterschap, maatschappelijke organisaties, bedrijven, inwoners en partners om Limburg samen leefbaar, aantrekkelijk en toekomstbestendig te houden.

De Limburgse hoofdopgaven en ambities

We hebben vier overkoepelende ambities geformuleerd:

1. **Sterke steden en dorpen met een goed vestigingsklimaat:** Optimaal benutten van ruimte in bestaande steden en dorpen, verbeteren van leefbaarheid en versterken van economische innovatiekracht.
2. **Balans tussen functies in het landelijk gebied:** Combineren van de belangen van landbouw, natuur, water, landschap en vrijetijdseconomie, onder meer door gebiedsgerichte zonering.
3. **Toekomstbestendige mobiliteits- en energiesystemen:** Duurzame energievoorziening en slimme mobiliteitsoplossingen.

4. **Een vitale bodem en een robuust watersysteem:** Herstel van bodemkwaliteit en zorgen dat ons watersysteem zowel perioden van droogte als perioden met grote waterafvoer kan opvangen.

Hoe gaan we onze ambities realiseren?

We pakken de uitdagingen integraal aan en kiezen daarbij voor duidelijke sturing en samenwerking. We werken volgens vier leidende grondbeginselen – de Limburgse principes:

Principe 1– Gezonde en veilige leefomgeving: Prioriteit voor gezondheid, veiligheid en welzijn van mens, dier en plant. De leefomgeving moet bijdragen aan het voorkomen van bijvoorbeeld hittestress, luchtverontreiniging, geluidsoverlast en risico's zoals overstromingen.

Principe 2 – Identiteit en kenmerken van gebieden: Beleidskeuzes sluiten aan op unieke landschappen, culturen en gebiedseigen kenmerken. Ontwikkelingen moeten de regionale identiteit versterken.

Principe 3– Zorgvuldig omgaan met schaarse ruimte en voorraden (boven- en ondergronds): We moeten onze ruimte, netwerken (verkeer en energie) en voorraden optimaal benutten. Multifunctioneel ruimtegebruik wordt gestimuleerd.

Principe 4– Versterken van bebouwd én landelijk gebied: We koesteren de variatie in stedelijke en landelijke gebieden. We willen steden en dorpen compact houden en stedelijke functies zoveel mogelijk in bestaand bebouwd gebied concentreren.

Een **algemene zonering**, bestaande uit zeven zones, geeft sturing aan de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van Limburg:

- Natuurnetwerk Limburg
- Primair landbouwgebied (hoogproductief landbouwgebied)
- Groenblauwe Landbouwzone (landbouw met focus op water- en natuuropgaven)
- Verwevingsgebied (landbouw met focus op stad-landopgaven)
- Stedelijk gebied
- Landelijke kernen
- Werklocaties (bedrijventerreinen, kantoor- en winkelgebieden)

We werken gebiedsgericht en zetten sterk in op samenwerking met mede-overheden en maatschappelijke partners. De Provincie neemt de regie om gezamenlijk tot de voor Limburg noodzakelijke keuzes te komen. We hebben

een uitgebreide instrumentenkist ter beschikking. Die zetten we in voor zaken van provinciaal belang. Waar nodig en/of passend zetten we juridische instrumenten (met name Omgevingsverordening) in.

Regionale accenten

Ontwerpende onderzoeken die voor en met de drie Limburgse regio's zijn opgesteld, vormen een belangrijke bouwsteen voor de POVI.

Noord-Limburg

Noord-Limburg richt zich op versterking van de groenblauwe structuren zoals de Maasduinen en de Peelvenen. De regio wil haar economische kracht in agrofood en logistiek verduurzamen. Er komt ruimte voor natuurontwikkeling en hoogveenherstel, gecombineerd met innovatieve landbouwmodellen. De Maas als blauwe ruggengraat biedt kansen voor waterbeheer, natuur en recreatie.

Midden-Limburg

Midden-Limburg concentreert zich op systeemherstel van water en bodem. Weert en Roermond fungeren als centrumsteden voor woningbouw en economische ontwikkeling. De beekdalen krijgen meer ruimte om water op te vangen en de Maaszone wordt benut voor waterveiligheid, natuurontwikkeling en duurzame bedrijvigheid. Opgaven rondom vergrijzing en leefbaarheid in kleinere dorpen krijgen bijzondere aandacht.

Zuid-Limburg

Zuid-Limburg ontwikkelt zich als internationale kennisregio. Chemelot, de Brightlands campussen en de Einstein Telescope zijn motoren van economische groei. Tegelijkertijd ligt de nadruk op bescherming van het unieke Vijfsterrenlandschap, waaronder het Heuvelland, biodiversiteitsherstel en klimaatadaptatie. Panorama Zuid-Limburg, de Agenda Zuid-Limburg en het NOVEX ontwikkelperspectief vormen tezamen een belangrijke leidraad voor integrale gebiedsontwikkeling.

NOVEX ontwikkelperspectieven

Voor zowel de Peel-regio als Zuid-Limburg geldt dat we in samenwerking met de regio's, het waterschap en het Rijk gezamenlijk werken aan de uitwerking van de opgestelde ontwikkelperspectieven. Deze ontwikkelperspectieven zijn belangrijke bouwstenen voor de voorliggende omgevingsvisie.

Thema's

1. Ruimtelijke kwaliteit en landschap

We zien ruimtelijke kwaliteit als fundament voor duurzame ontwikkeling. Nieuwe initiatieven moeten bijdragen aan de herkenbaarheid van landschappen zoals de Maasvallei, het Heuvelland en de Peel. Gebiedspaspoorten beschrijven gebiedsspecifieke karakteristieken. Ontwerpbeginselen vormen een inspiratiebron voor gemeenten en initiatiefnemers.

Behoud en versterking van de landschappelijke kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap Zuid-Limburg en de Groenblauwe Landbouwzone krijgen extra provinciale aandacht.

Ruimtelijke kwaliteit vraagt om samenwerking tussen overheid, ontwikkelaars en inwoners. We bevorderen initiatieven die bijdragen aan een herkenbare, beleefbare en toekomstbestendige omgeving.

2. Natuur

De natuur in Limburg staat onder druk door onder andere stikstofdepositie, versnippering en klimaatverandering. Voor behoud en herstel van de kwaliteiten in het Natuurnetwerk Limburg en vooral de daarbinnen liggende Natura 2000-gebieden is een goede kwaliteit van water, bodem en lucht van belang. We zetten in op completering van het Natuurnetwerk Limburg en natuurherstel. Robuuste ecologische verbindingen verbeteren de migratiemogelijkheden van flora en fauna.

In de Groenblauwe Landbouwzone, in het bijzonder in de overgangsgebieden rond kwetsbare Natura 2000-gebieden natuurgebieden, stimuleren we een natuur-, water- en milieuvriendelijke landbouw .

Natuur en recreatie worden slim gecombineerd. We ondersteunen de ontwikkeling van aantrekkelijke recreatieve netwerken zoals wandel- en fietsroutes die de natuurbeleving vergroten zonder de kwetsbare natuur te schaden.

3. Water

Water is sturender dan voorheen in de ruimtelijke ordening van Limburg. Door klimaatverandering neemt de kans op zowel wateroverlast als droogte toe. We werken aan herstel van natuurlijke beeklopen en vergroten de waterbergingscapaciteit in beekdalen en langs de Maas.

Droogte is voor natuur en landbouw een steeds groter probleem, maar ook ons grond- en drinkwater kan op termijn onder druk komen te staan door de toenemende droge perioden. We willen de gevolgen van droogte in Limburg zoveel mogelijk terugdringen door veerkrachtige watersystemen te ontwikkelen die kunnen omgaan met perioden van droogte, maar ook met te veel water, en door duurzaam om te gaan met het beschikbare water.

Om op tijd voor te sorteren op de behoefte aan drinkwater, nemen we twee zoekgebieden voor drinkwatervoorziening op. We bekijken daarnaast of we de bestaande grondwaterbeschermingsgebieden moeten vergroten om de drinkwatervoorziening voor lange termijn zeker te stellen.

We introduceren regionale waterveiligheidszones langs beken om inwoners van steden en dorpen zo goed mogelijk te beschermen tegen wateroverlast vanuit het regionale watersysteem.

Samenwerking met het waterschap, gemeenten en agrariërs is essentieel. Integrale gebiedsprocessen combineren doelen op het gebied van waterveiligheid, natuur, landbouw en recreatie.

4. Bodem en ondergrond

Een gezonde bodem vormt de basis voor landbouw, natuur en klimaatadaptatie. We zetten in op herstel van de bodemstructuur door vergroting van het organisch stofgehalte en beperking van bodemverdichting. Bodemgebruik moet duurzaam zijn en afgestemd op de draagkracht van de bodem.

In gebieden met intensieve landbouw worden maatregelen genomen om uitspoeling van nutriënten tegen te gaan. In stedelijke gebieden wordt bodemkwaliteit meegenomen bij herstructurering en nieuwbouwprojecten.

De ondergrond raakt steeds voller door kabels, leidingen en mogelijk CO₂-opslag. We werken aan ondergrondse planologie waarbij ruimtelijke ontwikkelingen boven- en ondergronds beter worden afgestemd.

5. Gezonde en veilige leefomgeving

Fysieke en omgevingsveiligheid krijgen prioriteit, zeker rond risicolocaties als Chemelot en grensgebieden. Risicogestuurd werken, vergunningverlening, monitoring en samenwerking met veiligheidsregio's vormen de basis van het veiligheidsbeleid.

Ook milieuaspecten als lucht, geluid, afval, stikstof en Zeer Zorgwekkende Stoffen krijgen aandacht en stiltegebieden worden beschermd. Op termijn sluit de provincie ook de provinciale stortplaatsen en beheren wij de nazorg.

6. Energie

De energietransitie vraagt om ruimte en slimme keuzes. We stimuleren de opwek van duurzame energie op locaties waar de ruimtelijke impact beperkt is. En streven naar het zoveel mogelijk combineren van vraag en aanbod van

energie om onnodig of onwenselijk transport over (overbelaste) energie-infrastructuur te voorkomen (energieplanologie).

We ondersteunen de ontwikkeling van energiehubs waarin opwek, opslag en verbruik slim worden gecombineerd. Energie-infrastructuur wordt versterkt om netcongestie op te lossen. Limburg sluit aan op nationale projecten zoals de Delta Rhine Corridor voor waterstof- en elektriciteitstransport.

Voor de opwek van windenergie zijn uitsluitingsgebieden benoemd. Voor zonneparken geldt de voorkeursvolgorde uit de Limburgse zonneladder. In zoekgebieden voor wind en zon willen we een actieve rol vervullen bij realisatie. Lokaal eigendom en lokaal gebruik van energie zijn leidende uitgangspunten evenals het bereiken van een goede ruimtelijke kwaliteit.

7. Wonen

Limburg heeft tot 2030 een opgave om circa 30.000 woningen te bouwen. Voor de periode na 2030 hebben we de ambitie om rondom de zes Limburgse intercitystations (IC-stations) een mix van wonen, werken, voorzieningen en groen te ontwikkelen (Limburg Centraal; minimaal 30.000 woningen). Woningbouw moet bijdragen aan een gevarieerd aanbod voor alle doelgroepen, met speciale aandacht voor starters, senioren en alleenstaanden.

Betaalbaarheid en kwaliteit staan centraal. We stimuleren gemeenten om concrete afspraken te maken over woningbouwprogrammering, locatiekeuzes en doorstroming. Leefbaarheid en duurzaamheid zijn hierbij belangrijke randvoorwaarden: nieuwbouw moet klimaatbestendig, energiezuinig en natuurinclusief zijn.

We ondersteunen daarnaast initiatieven voor nieuwe woonvormen zoals collectieve woonprojecten, zorgwoningen en flexibele woonconcepten, passend bij de demografische ontwikkelingen en veranderende woonwensen.

8. Land- en tuinbouw

De agrarische sector is van oudsher een belangrijke sector in de Limburgse economie. De land- en tuinbouw – een algemene term waaronder we onder andere akkerbouw, (glas)tuinbouw, veehouderij, fruitteelt en sierteelt verstaan is als belangrijkste gebruiker en beheerder van ons landelijk gebied van groot belang voor de voedselproductie en het aanzien en de kwaliteit van ons cultuurlandschap. De agrarische sector in Limburg staat voor grote veranderingen. Verduurzaming, vermindering van stikstofemissie en aanpassing aan water- en klimaatopgaven zijn noodzakelijk. We stimuleren circulaire landbouw, waarbij gesloten systemen voor grondstoffen, water en energie centraal staan.

In het Primair landbouwgebied is landbouw de dominante functie is. De regels vanuit milieu en water voor de landbouw in deze gebieden zijn relatief klein,

vergeleken met de andere delen van het landelijk gebied. Limburg biedt ondersteuning voor innovatie in de landbouw, bijvoorbeeld via nieuwe verdienmodellen als agroforestry en biobased producten.

Vrijkomende agrarische bebouwing wordt zoveel mogelijk hergebruikt voor agrarische functies. De ruimte voor hergebruik met niet-agrarische functies verschilt per zone.

We werken samen met agrariërs, terreinbeheerders en waterschappen aan een toekomstbestendig landelijk gebied.

9. Economie en werklocaties

Limburg ontwikkelt zich als kennis- en innovatieregio. Speerpunten zijn chemie (Chemelot), agrofood (Greenport Venlo), logistiek, maakindustrie (alle regio's) en de Brightlands Campussen. Met oog op de circulaire transitie zijn haventerreinen en terreinen waar bedrijven met veel milieu-/gebruiksruimte zijn toegestaan van belang.

We investeren in duurzame werklocaties, infrastructuur en samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheden.

Strategische werklocaties worden toekomstbestendig gemaakt: energiepositief, klimaatadaptief en circulair. Er ligt een planningsopgave voor nieuwe bedrijventerreinen tot 2035. Die vullen we zoveel mogelijk in door intensieve benutting van bestaande terreinen..

We wijzen terreinen aan van provinciaal belang, die op basis van schaalgrootte, circulaire potentie en overslagmogelijkheden essentieel zijn voor het functioneren van onze provincie in ruimtelijk-economische perspectief.

Grensoverschrijdende samenwerking wordt versterkt om economische groei en innovatie te stimuleren. Europese programma's en fondsen worden actief benut.

10. Mobiliteit

Een duurzame, slimme en grensoverschrijdende mobiliteit is essentieel voor Limburgs toekomst. We investeren in betere internationale treinverbindingen, waaronder de Drielandentrein, en multimodale knooppunten die overstappen tussen trein, bus, fiets en auto vergemakkelijken.

Smart mobility-oplossingen zoals deelmobiliteit, elektrische voertuigen en verkeersmanagementsystemen worden actief gestimuleerd. We verbeteren snelfietsroutes en investeren in een toegankelijk en betrouwbaar openbaarvervoernetwerk, ook in dunbevolkte gebieden (kernen).

Duurzame goederencorridors over water, spoor en weg worden ontwikkeld om de logistieke sector toekomstbestendig te maken en congestie op het wegennet te beperken. Mobiliteitsbeleid en ruimtelijke ordening worden beter op elkaar afgestemd.

11. Erfgoed en cultuur

Erfgoed en cultuur zijn belangrijke dragers van de Limburgse identiteit en aantrekkelijkheid. We beschermen rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten, archeologische waarden en cultuurhistorische landschappen. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen is behoud en versterking van erfgoed leidend.

We stimuleren herbestemming van erfgoedpanden voor bijvoorbeeld wonen, werken of recreatie. Dit draagt bij aan duurzame ontwikkeling en behoud van karakteristieke dorps- en stadsgezichten.

Cultuurhistorische structuren zoals oude wegen, kasteelparken en landgoederen worden beter beschermd en verbonden met recreatieve netwerken. Erfgoed krijgt ook een rol in toeristische profilering en gebiedsmarketing.

Slotbeschouwing

Deze nieuwe Provinciale Omgevingsvisie Limburg maakt scherpe keuzes. Niet alles kan overal. Limburg kiest voor gezonde groei, bescherming van natuur en landschap, toekomstbestendige energie en mobiliteit, perspectief voor de landbouw en versterking van economische kracht, rekening houdend met ons grensoverschrijdende karakter. Flexibiliteit en samenwerking met zowel onze partners binnen, als buiten de landsgrenzen, zijn essentieel om de ambities te realiseren.

Met deze nieuwe Provinciale Omgevingsvisie bouwt Limburg aan een duurzame, vitale en verbonden provincie.